

باسمه تعالی

آشنایی با ساختار مقاله علمی

از مهم‌ترین روش‌های انتقال اطلاعات، تدوین و انتشار مقاله علمی است. مقاله به منزله یک سند علمی و ملاک ارزیابی توان علمی نویسنده است.

اجزاء مقاله علمی:

۱- چکیده

۲- کلید واژه

۳- مقدمه

۴- بدنه یا متن

۵- نتیجه

۶- منابع و مأخذ

شرایط نگارش استاندارد هر بخش، به اختصار از این قرار است:

۱. شرایط عنوان مقاله:

۱,۱. ناظر به مسأله تحقیق و پرسش اصلی؛

۱,۲. بدون ابهام، گویا و رسا و در عین حال مختصر؛

۱,۳. به صورت پرسشی نباشد؛

۱,۴. علمی، به دور از صنایع ادبی و کلیشه‌های رایج.

۲. شرایط چکیده مقاله:

چکیده، نوشته کوتاهی است که بیانگر مسأله و دستاوردهای تحقیق است؛ از این رو باید شرایط ذیل را داشته باشد:

۲,۱. حاوی تبیین مسئله، روش‌ها و یافته‌های پژوهش؛

۲,۲. مختصر و مفید، نهایتاً در ۲۰۰ کلمه؛

۲,۳. دارای جمله‌بندی منسجم و یکپارچه و در قالب یک بند(پاراگراف)؛

۲,۴. بدون استناد، پرسش، وعده، تقدیر و تشکر.

۳. شرایط کلید واژه:

- ۳,۱. هر کلیدواژه، یک کلمه یا نهایتاً متشکل از دو کلمه باشد؛
 ۳,۲. حداقل ۳ و حداکثر ۵ کلمه باشد؛
 ۳,۳. انتخاب آن از میان کلمات کلیدی و تاثیرگذار مقاله باشد.

۴. شرایط مقدمه:

- ۴,۱. بیان کننده مسئله، پیشینه^۱، ساختار و منطق حاکم بر فصول تحقیق^۲؛
 ۴,۲. دارای بیان مختصر و بدون ذکر جزئیات، حداکثر در قالب دو صفحه یا یک ششم کل مقاله؛
 ۴,۳. دارای بافت یک‌دست، پاراگرافهای پی‌درپی و مرتبط.
 ۴,۴. بدون ذکر خطبه، جملات عاطفی و احساسی و تقدیر و تشکر.

۵. شرایط بدنه یا متن مقاله:

- ۵,۱. لزوم وجود استناد و استدلال مناسب برای تمامی ادعاهای مطرح شده در مقاله با پرهیز از افراط و تفریط در ارجاع‌دهی^۳؛
 ۵,۲. دارای حجم متناسب (حداقل ۳۵۰۰ و حداکثر ۷۰۰۰ کلمه)
 ۵,۳. دارای جمله‌های ساده، گویا و صحیح (از لحاظ دستور زبانی و علمی) و اجتناب از بکار بردن واژگان عربی (بجز در موارد ضروری)
 ۵,۴. دارای عنوان بندی منظم، شماره‌گذاری و رده‌بندی.

۶. شرایط نتیجه:

- ۶,۱. تصریح به دستاوردهای پژوهش؛

^۱. پیشینه حاوی مشخصات کامل مقالات یا کتب نوشته شده و کاری که در این باره انجام داده‌اند، به همراه کار جدیدی که نویسنده مقاله قصد انجام آن را داشته و افزونه‌ای که قصد اضافه کردن آن را به کار دیگران دارد.
^۲. منطق و ساختار مقاله در حقیقت نقشه و شمای کلی مقاله است که باید با بیانی رسا و ساده تبیین شده و ذهنیت مناسبی را در مورد مقاله و راهی را که نویسنده تا نیل به نتیجه دلخواه طی کرده، در اختیار خواننده قرار دهد.
^۳. افراط: استفاده از نقل قولهای مستقیم مکرر و غیر ضروری؛
 تفریط: ذکر کلام دیگران بدون ارجاع‌دهی (سرقت علمی) و نگاشتن مقاله بدون استفاده از نظر دیگران و اتکای صرف به نظرات و استدلالات نگارنده.

۶,۲. پرهیز از هرگونه ادعای به اثبات نرسیده؛
۶,۳. عدم بیان استندات، ارجاعات، ادله و شواهد.

۷. شرایط ارجاع‌دهی مقاله:

۷,۱. ارجاع بصورت درون‌متنی؛

* اگر منابع یک مطلب بیش از سه مورد باشند، باید به پاورقی منتقل شوند.

۷,۲. شیوه ارجاع:

۷,۲,۱. ارجاع به کتاب:

۱- اثر با یک مؤلف: داخل پرانتز: نام خانوادگی، تاریخ انتشار، شماره صفحه مانند (ابطحی، ۱۳۸۲، ص ۲۷).

• اگر تاریخ انتشار قمری یا میلادی است، نوع تاریخ حتماً با «ق» یا «م» مشخص شود.

۲- اثر با بیش از یک مؤلف: نام خانوادگی آنان به ترتیب به همراه سال انتشار و شماره صفحه مانند (سرمد، بازرگان، حجازی، ۱۳۷۹، ص ۵۰) و بیش از سه مؤلف بود: نام خانوادگی اولین مؤلف و به دنبال آن عبارت «و همکاران» یا «و دیگران» سپس سال انتشار و شماره صفحه مانند (نوربخش و دیگران، ۱۳۶۶، ص ۷۵).

۳- اثر با نام سازمان‌ها و نهادها: نام سازمان به جای نام مؤلف مانند (فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی، ۱۳۸۲، ص ۳۴).

۴- دو یا چند اثر یک مؤلف: ذکر همه آثار به ترتیب تاریخ نشر مانند (والاس، ۱۹۸۰م، ص ۱۵؛ ۱۹۸۸، ص ۲۷؛ ۱۹۹۰م، ص ۵).

• اگر چند اثر یک مؤلف در یک سال منتشر شده باشد آثار مختلف او با حروف الفبا از هم متمایز می‌گردند مانند (احمدی، ۱۳۶۵ الف، ص ۲۲؛ ۱۳۶۵ ب، ص ۱۶).

۵- استناد آیات و روایات: ابتدا نام سوره و سپس شماره آیه مانند: (بقره، ۳۹). در خصوص نهج- البلاغه نام کتاب و شماره خطبه یا نامه (نهج‌البلاغه، خطبه ۳۳) و روایات غیر نهج‌البلاغه، نام گردآورنده روایات، تاریخ نشر، شماره جلد و صفحه مانند (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۵۶، ص ۱۹۸).

۷,۲,۲. ارجاع‌دهی به مقالات:

ابتدا نام مؤلف یا مؤلفان، سپس تاریخ انتشار، بعد عنوان مقاله، به دنبال آن نام مجله و شماره آن ذکر می‌شود آنگاه شماره صفحات آن مقاله در آن مجله با حروف مخفف صص در فارسی و PP در انگلیسی، مانند: حداد عادل، غلامعلی (۱۳۷۵)، انسان عینی، فصلنامه حوزه و دانشگاه، ش ۹، صص ۴۱-۳۵.

۷,۲,۳. ارجاع به پایان‌نامه و رساله:

پس از ذکر عنوان باید ذکر شود که آن منبع پایان‌نامه کارشناسی ارشد یا رساله دکتری و به صورت چاپ نشده است، سپس نام دانشگاه به شکل زیر:
ایزدیناه، عباس (۱۳۷۱)، مبانی معرفتی مشاء و اهل عرفان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، چاپ نشده. دانشگاه قم.

۷,۲,۴. ارجاع به فرهنگ نامه و دایره المعارف:

در ارجاع نام سرپرست و بقیه موارد مثل کتاب عمل می‌شود مانند:
بجنوردی، سید کاظم و همکاران (۱۳۷۷)، دائرة المعارف بزرگ اسلامی (چاپ دوم)، تهران؛ مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی

۷,۲,۵. نقل از منابع الکترونیکی (اینترنت):

امروز نقل از منابع اینترنتی یکی از منابع ارجاعی است که در ذکر آن اطلاعات ضروری به ترتیب زیر بیان می‌شود(ترا بیان، ۱۹۸۷، ترجمه قنبری، ۱۳۸۰).

بارلو، جان پی (۱۹۹۶)، درخت یوشع می‌لرزد در مجله CORE (روی خط اینترنت) ج ۸، ش ۱، (۹۲) نقل شده تاریخ ۲۵ مارس ۱۹۹۶، قابل دسترسی در:

:Pub/Zines/c.Re-Zine file:ptp.e text.org pirectorg .g. ۸corel.

• ارجاع یک مقاله در مجله الکترونیکی

Miles, Adrian. Singin in the Rain: a hypertextual Reading. "Postmodern Culture ۸,۲(۱۹۹۸).۰۲ nov ۲۰۰۰.

<http://muse.jhu.edu/journals/pme/v00۸/۸,۲ miles.html>

• در ارجاع یک کتاب الکترونیکی در شبکه وب

Austen, Jane. Pride and prejudice.de. henry chur chyrd.
Nov ۲۰۰۰.<http://www.pemberley.com/jahein;o/pridprej.html>.

۷,۳. زیرنویس (پاورقی) توصیفی:

تعریف: آوردن توضیحات اضافی یا اصطلاحی که نمی‌توان برای حفظ انسجام متن آن را درون متن آورد، در زیر صفحه یا در انتهای مقاله با مشخص کردن شماره.

شرایط زیرنویس:

الف- حتی‌الامکان خلاصه باشد.

ب- ترجمه آیات و روایات در متن فارسی بیاید و در صورت نیاز می‌توان متن عربی را در پاورقی آورد.

ج- اصطلاحات تخصصی یا نام اشخاص بیگانه در داخل متن حتماً باید به فارسی نوشته شود و در صورت لزوم معادل خارجی آنها در پاورقی بیاید.

۷,۴. منابع و مأخذ:

- ۷,۴,۱. ذکر منابع به ترتیب حروف الفبا و بر اساس نام صاحب اثر؛
 ۷,۴,۲. در ذکر منبع حداقل شش دسته اطلاعات، ضروری به نظر می‌رسد:
 ۱- نام خانوادگی و نام مؤلف یا مؤلفان ۲- تاریخ انتشار اثر ۳- عنوان اثر (به صورت پررنگ) ۴- نام شهر ۵- نام ناشر ۶- نوبت چاپ
 ۷,۴,۳. جداسازی اطلاعات با نقطه و جداسازی اجزای مختلف هر یک با ویرگول (،)؛ مانند:
 الف) در تک مؤلف
 جوادی، آملی، عبدالله (۱۳۷۲). هدایت در قرآن (چاپ سوم). تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء.
 ب) در ارجاع منابع از دو مؤلف یا بیشتر به شکل زیر می‌آید
 سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، زهره (۱۳۷۹). روشهای تحقیق در علوم رفتاری (چاپ سوم). تهران: نشر آگاه.

ج) آثار دارای مترجم به شکل زیر می‌آید

صدرالدین شیرازی، محمد (۱۳۷۵). شواهد الربوبیه، ترجمه جواد مصلح (چاپ دوم). تهران: انتشارات

سروش

د) آثار با عنوان سازمان‌ها و نهادها

مرکز اسناد و مدارک علمی. وزارت آموزش و پرورش (۱۳۶۲). واژه‌نامه فارسی - انگلیسی. تهران: نشر

مؤلف

ه) آثار به جای مؤلف ویراستار یا چند نفر گردآورنده یا مجموعه مقالات به شکل زیر:

شفیع‌آبادی، عبدالله (گردآورنده) (۱۳۷۴). مجموعه مقالات جنگ روانی. تهران: انتشارات سمت.

۸. تایپ و صفحه‌آرایی مقاله:

امروزه تقریباً اکثر مجلات علمی، مقالات خود را به صورت تایپ شده می‌پذیرند. از این رو بیان برخی از اصول تایپ مفید فایده است.

الف) عنوان مقاله در وسط سطر و با فاصله ۴ سانتی‌متر از بالا با قلم یا فونت **B Lotus**

برجسته (**Bold**) شماره ۱۶ تایپ می‌شود.

ب) نام مؤلف در زیر عنوان و در سمت چپ و با فاصله ۱/۵ سانتی‌متر با قلم B Traffic شماره ۱۰ تایپ می‌شود.

ج) نام و نام خانوادگی مولف یا مؤلفان و پایه تحصیلی ایشان با علامت ستاره یا شماره در پاورقی همان صفحه با قلم B Lotus نازک شماره ۱۲ که متناسب با قلم پاورقی است، تایپ می‌گردد.

د) عناوین فرعی مقاله با شماره‌های تفکیک کننده مانند ۱، ۲، ۳، با قلم B Lotus برجسته (Bold) شماره ۱۴ تایپ می‌شود.

ه) عناوین فرعی با شماره‌های تفکیک کننده مانند ۱، ۱، ۲، ۱، ۳، با قلم B Lotus برجسته (Bold) شماره ۱۳ تایپ می‌شود.

و) متن مقاله با قلم B Lotus نازک، شماره ۱۴ تایپ شده و ابتدای هر بند (پاراگراف) با کمی تورفتگی (اشپون) با فاصله ۰/۵ سانتی‌متر آغاز می‌گردد.

* برای ایجاد تورفتگی از کلید space استفاده نشود و تنها از تنظیمات خودکار پاراگراف استفاده شود.

ز) فاصله بین سطرهای متن ۱ سانتی‌متر و فاصله آنها از عنوان‌های فرعی ۲ سانتی‌متر است.

ح) فاصله حاشیه صفحه‌ها از هر طرف ۲،۵ سانتی‌متر و از بالا و پایین نیز ۲،۵ سانتی‌متر و فاصله آخرین سطر با پاورقی ۱ سانتی‌متر است.

ط) نقل قول مستقیم در داخل گیومه با قلم B Badr شماره ۱۲ و پررنگ شده تایپ می‌گردد.

ی) شماره صفحات در گوشه سمت چپ و بالای صفحه تایپ می‌گردد.

ک) قلم انگلیسی لازم برای تایپ پاورقی Times medium با شماره ۸ است و همین قلم برای انگلیسی در متن و منابع با شماره ۱۰ استفاده می‌شود.